הרשתות העשויות לתפוס הבורחים ממקומם שיעדום לדבר מה, או הבורח מן המחנה, ודו"ק.

כ"ז, ז'. על שתי צלעת המזבח בשאת אתו.

כתוב במסורה וז"ל: בשאת ל' חירק ורפי וחד פתח ודגש עכ"ל. והנה הב' הוא להלן בפרשת תזריע [ויקרא י"ג פ"י]: ומחית בשר חי בשאת. והנה שם במסורה כתוב וז"ל: ל' ומשמש א"ב והבי"ת בלא מתג והשי"ן רפי והיה משפטו להכבד והוקל עכ"ל. פירושו, דמן הדין היה לנו להדגיש השי"ן, ולפיכך אין מתג בבי"ת ואע"פ שהשי"ן רפוי. אבל כנראה שיש כאן פלוגתא במסורה[19].

19. כלומר שמהמסורה כאן משמע שהשי"ן דהתם הוא מודגש, ומהמסורה שם נראה שהשי"ן רפוי.

פרשת תצוה

כ"ז, כ'. ואתה תצוה את בני ישראל.

לפי חוקי הלשון תיבת "אתה" מיותרת לכאורה. ולפי סגנון השפה כשמזכירין תיבת "אתה" קודם המלה של פועל שיש לפניה תי"ו של נוכח, הבאור הוא להדגיש כי אני או הוא יעשה כזאת ואתה תעשה אחרת, ולפיכך כאן התחיל בלשון זה, מפני שבסדר תרומה הזכיר הכתוב במה שבני ישראל ישתתפו במשכן, והיינו בחומר של הבנין והכלים, ועתה מתחיל הכתוב כי משה הוא ילביש את הצורה על החומר הזה. ולפיכך לא נזכר שמו של משה בסדר זה, כי שמעתי בשם הגר"א שבהעלם נשאר שמו, כלומר המ"ם של המ"ם, וי"ן של השי"ן, וא' של הה"א[1], והיינו שזו היא הצורה של השם שאינו נרגש בהברה, ודו"ק.

כ"ח, כ"ח. ולא יזח החושן מעל האפוד.

הנה בגמרא [יומא דף ע"ב ע"א] איתא: אר"א המזיח החושן מעל האפוד לוקה. והנה ארז"ל [זבחים דף פ"ח ע"ב] דכל בגד יש לו סגולה אחרת לכפר עון, והיינו האפוד מכפר על עבודה זרה, והחושן מכפר על עיוות הדין. ולכאורה איזה שייכות יש בין זו לזו [עד שאסור להזיח החושן מעל האפוד]. והיה אפשר לומר דגילתה לנו התורה דעבודה זרה אינו אלא עיוות הישרות, וכמש"כ רבינו נסים גאון [בהקדמתו על

1. וז"ל הגר"א (נדפס בדברי אליהו): בסדרא הזאת יש ק"א פסוקים כו' והטעם הוא מפני שהנעלם משם משה הוא ק"א, דהיינו הנסתר מן מ"ם הוא ג"כ מ' דהיינו ארבעים, והנסתר מן שי"ן הוא י"ן דהיינו ששים, והנסתר מן ה"א הוא א', והם בסה"כ ק"א לרמז שאע"פ שהחיצוניות של מרע"ה, דהיינו הגשמיות שלו כו' נעדר מאתנו, מ"מ הפנימיות שלו, דהיינו הרוחניות כו' עוד חי אתנו וכו'.

הש"ס] דעבודה זרה היא מצוה שכלית, שהיא כנגד ישרות השכל. אבל מצינו עוד [לעיל ד' פי"ד ברש"י] שאהרן זכה לחושן מפני ששמח בלבו על גדולת משה, ונמצינו למידין מזה דישרות השכל אינה אלא אם האדם הוא בן מדות נקיות, ודו"ק בזה כי הוא כלל עמוק בעבודת ד'.

כ"ח, מ"א. והלבשת אתם גו' ועשה להם מכנסי בד.

הרי שהזכיר המכנסים אחר שהזכיר לבישת הבגדים[2], וזהו מדרך הצניעות. וכן להלן בפרשת פקודי [מ' פי"ד]: ואת בניו תקריב והלבשת אותם כתנת, לא הזכיר המכנסים. גם בפרשת צו [ח' פ"ז]: ויתן עליו את כתנת גו', ואח"כ [פי"ג]: ויקרב משה את בני אהרן וילבישם כתנות וגו' לא הוזכרו מכנסים כלל. וצריך עיון בזה, אם לבשו הם המכנסים בעצמם, או שדילג עליהם מפני הצניעות. ועוד עיין מש"כ בזה להלן בפרשת אחרי מות [ט"ז פ"ד], עיי"ש.

כ"ט, י"ב. ואת כל הדם תשפך אל יסוד המזבח.

כתב ראב"ע וז"ל: ישפוך[3] הכהן השופך עכ"ל. לא הבנתי מה זה הציון, והלוא בכתוב כתיב תשפך, וקאי על משה, כמו כל העבודות שנעשו על ידו, וצ"ע.

כ"ט, כ"ט. ובגדי הקדש אשר לאהרן יהיו לבניו אחריו למשחה בהם.

פירש"י וז"ל: למשחה בהם להתגדל בהם שיש משיחה שהיא לשון שררה וכו'. ואונקלוס תרגם "לדכאה" בהון, ויונתן תרגם "לזכאה" בהון. והנ"ל שנפל כאן ט"ס, במקום "לרבאה" בהון, דנתחלפו הדלית והכ"ף במקום רי"ש ובי"ת, והיונתן נשתבש מהאונקלוס[4]. וכן לעיל [כ"ה פ"ו] לשמן המשחה: תרגם אונקלוס למשחא דרבותא, עיי"ש.

ועיין ביומא [דף ה' ע"א] ברש"י ד"ה ריבוי כו' וריבוי לשון מרבה מרובה בגדים שהוא משמש בשמונה וההדיוט בארבעה עכ"ל. ועיין במגילה [דף ט' ע"ב]: אין בין כהן משוח בשמן המשחה למרובה בגדים וכו'. וגירסת הרע"ב שם היא "מרובה בבגדים", ועיי"ש. והוא לפענ"ד מלשון "נתגדל" על ידי [הבגדים], וכדפירש"י כאן, ודו"ק.

כ"ט, ל"א. ובשלת את בשרו במקום קדוש.

כתב ראב"ע וז"ל: ובשלת בצווי כמו והכית בצור ויבן שלמה את הבית. צ"ל בצווי כמו אשר הכית בו את היאור ויבן שלמה את הבית. ועיין רמב"ן כאן.

כ"ט, ל"ח. וזה אשר תעשה על המזבח.

הנה במנחות [דף כ"ט ע"א]: איתא שלש דברים היו קשין לו למשה עד שהראה לו הקב"ה באצבעו כו' וי"א אף הלכות שחיטה שנאמר וזה אשר תעשה על המזבח. ופירש"י שם וז"ל: הלכות שחיטה לא היה

2. ועיין ברמב"ן מה שכתב על הערה זו.

3. כך היא הגירסא בפירושי ראב"ע בכמה חומשים, אמנם בדפוסים החדשים תוקן.

4. הערת רבינו היתה על החומש שהיה לו [דפוס חורב-ירושלים], אבל ברוב החומשים תוקן כמש"כ רבינו בין באונקלוס ובין ביונתן.